

1. Vilka förslag har ni för att säkerställa att alla kvinnor och flickor ska kunna känna sig trygga i det offentliga rummet och slippa hot om våld och våld?

Vi vill avsätta 30 miljoner kronor under de kommande tre åren till arbetet mot sexuellt ofredande i offentlig miljö bland annat för att möjliggöra fler närvarande poliser vid offentliga evenemang, ökad kameraövervakning och fler utredare som kan ta eventuella anmälningar vidare. Vi vill också höja straffen för sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning och för samtliga våldtäktsbrott samt förlänga preskriptionstiderna för sexualbrott och ta bort dem helt för sexualbrott som begås mot barn. Det förebyggande arbetet med att bygga respekt, ändra attityder och motverka det språkvald som förekommer i såväl skolor som i övriga samhället är oerhört viktigt och vi vill därför satsa på att förbättra sex- och samlevnadsundervisningen i skolorna och för att hjälpa flickor och kvinnor som behöver stöd satsa på att stärka tjej- och kvinnojourernas arbete och Nationellt Centrum för Kvinnofrid. Vi vill se en mer effektiv polisorganisation och att betydligt fler poliser utbildas och anställs.

2. Vilka insatser vill ni se för att bekämpa prostitution och människohandel?

Gatuprostitutionen i Sverige har halverats sedan sexköpslagen infördes år 1999 men ännu saknas tillräckligt skydd, exitprogram, rehabilitering och återanpassning för kvinnor och flickor som befinner sig i prostitution, som vill lämna prostitution, som befinner sig i riskzonen för prostitution. Insatser behöver riktas mot särskilt utsatta grupper och det behövs bättre information kring sexköpslagen i Sverige och internationellt. Arbetet med människohandel, koppleri och sexköp behöver prioriteras av polisen så att på så vis fler fall upptäcks och lagförs. Vi vill att Sverige får en nationell fristående rapportör som samlar statistik och sprider kunskap för att motarbeta människohandel och att det internationella polisiära samarbetet vid utredningar som rör människohandel effektiviseras.

3. Vilka insatser vill ni se för att få ett slut på barnäktenskap?

Centerpartiet vill att alla barn ska ha samma skydd i Sverige. Vi vill se nationella riktlinjer till alla landets kommuner i hanteringen av ärenden som rör ensamkommande flickor och verka för att inget barn under 18 år ska kunna anses som gift i Sverige, även om äktenskapet har ingåtts i ett land där äktenskapet varit giltigt.

Vi vill också stoppa offentliga medel från att gå till föreningar eller religiösa samfund som genomför barnvigsjar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet och att lärare och andra som kommer i kontakt med barn och unga ska få mer kunskap kring hedersrelaterade frågor. Alla skolor bör ha en stödfunktion, en person som har extra

kunskaper kring hedersrelaterade frågor och som kan hjälpa till med orosanmälningar till socialtjänsten.

Det behövs en tvångsäktenskapsenhet som arbetar både nationellt och internationellt och kan hjälpa barn som tvingats utomlands för att ingå äktenskapsliknande förhållanden eller när flickor riskerar utsättas för könsstympning och en skyddslag som gör att man kan spärra ett barns pass tillfälligt om det finns fara för att barnet gifts bort eller könsstympas. En person som för bort en person eller inte återför en person som skyddas enligt den lagen ska kunna straffas för det.

4. Vad vill ni göra för att se till att alla kvinnor i alla delar av landet får en trygg och säker förlossningsvård av god kvalitet?

En av de avgörande faktorerna för att säkerställa en trygg och säker förlossningsvård handlar om att se till att det finns tillräckligt med utbildade barnmorskor och att de har goda förutsättningar att utföra sitt jobb. Under lång tid har den sjuksköterska som gått vidare för att utbilda sig till specialist, t ex barnmorska, fått ta studielån och tjänstledigt. Nu införs utbildningsanställningar på många håll i landet, men de behöver bli fler. Samtidigt är löneyftet efter avslutad utbildning fortfarande ganska litet. Centerpartiet vill satsa 600 miljoner kronor årligen på att sjuksköterskor som vidareutbildar sig till barnmorska eller annan specialistutbildning ska få betalt under utbildningen. Dessutom vill vi införa en examensbonus på 60 000 kronor för sjuksköterskor. Vidare vill vi införa en nationell karriärstrategi för sjuksköterskeyrket, för att skapa fler karriärvägar för exempelvis barnmorskor. Det också mycket viktigt att säkerställa en bra och hållbar arbetsmiljö för barnmorskor. Det finns många barnmorskor som vittnar om en stressig arbetssituation. Detta är en fråga som arbetsgivarna måste arbeta hårdare med. Vi behöver även arbeta mer med nationella kvalitetsregister inom förlossningsvården.

5. Utrikes födda kvinnor är en grupp som ofta har sämre hälsa och får sämre vård– vad vill ni göra för att motverka detta?

Gruppen utrikes födda har en högre benägenhet att utveckla ohälsa samt att avstå från att söka vård trots att de har behov av det. I en undersökning uppgav den tillfrågade gruppen att de avstått från att söka vård främst på grund av lågt förtroende, dålig tillgänglighet och ekonomiska orsaker.

Idag finns skrämmande skillnader i barn- och mödradödlighet mellan utrikes födda kvinnor och inrikes födda kvinnor i Sverige. Kvinnor som kommer från ett icke-nordiskt land och inte talar engelska löper sju gånger större risk att dö i samband med graviditeten eller förlossningen, och barnet löper fem gånger större risk att dö under graviditeten, förlossningen eller nyföddhetstiden. Det handlar dels om bristande kunskap hos patienten om vårdens organisation i Sverige, bristande tillit till vården samt vårdens oförmåga att ge adekvat information och bemötande. Dels är det en fråga om att det inte finns tillräcklig kunskap om den ökade sjuklighet som förekommer i denna grupp av gravida, vilket till viss del är anledningen till att medicinska felbedömningar förekommer betydligt oftare hos

denna grupp. Det handlar också om brister i kommunikation och att tolk alltför sällan används, i såväl planerade som akuta situationer. Detta är ett allvarligt problem som måste tas på allvar. Kunskaperna i vården kring hur man tar emot denna grupp patienter måste öka. Exempelvis behöver man se till att Socialstyrelsen redovisar statistik och hållbara uppföljningsmöjligheter på det här området.

Bristande tillgänglighet i sjukvården drabbar ofta dem som saknar kontakter eller ekonomiska resurser mest. Därför krävs krafttag mot de ökande köerna i sjukvården. Centerpartiet vill bland annat införa en tillgänglighetsåtgärd på en miljard årligen i syfte att korta köerna. Vi vill även se en stor primärvårdsreform som stärker den vård som finns närmast människor. Det handlar inte minst om att se till att fler får en fast läkarkontakt. Med en stärkt primärvård ökar också förutsättningarna att nå människor som lider av ohälsa och att arbeta förebyggande.

En annan viktig del handlar om att få ut fler utrikes födda kvinnor i samhället – i arbete och utbildning. Alltför många utrikes födda kvinnor har svårt att ta sig in i samhället och är ofta bundna till sina hem. Det kan bidra till att det blir svårare att komma i kontakt med samhällsfunktioner som hälso- och sjukvården. Vi måste därför sänka trösklarna till arbetsmarknaden generellt.

6. Trots att Sverige har en lag mot könsstympning har ingen dömts. Vilka är era förslag för att förebygga könsstympning och se till att förövare döms?

Det är oacceptabelt att människor begår ett så vidrigt brott som könsstympning utan att straffas för det. Vi vill att vårdnadshavare som misslyckas med att skydda en flicka från könsstympning ska kunna straffas för det och att livslång anonymitet i rättsprocessen bör tillämpas för offren för att stödja de som idag inte vågar anmäla.

7. Hur vill ni öka kvaliteten och jämställdheten i skolan i socioekonomiskt svaga områden?

För att öka kvaliteten i skolan måste vi satsa mer på lärarna. Lärarna är den enskilt viktigaste faktorn för att eleverna ska lyckas med sina studier. För det krävs satsningar för att förbättra lärarutbildningen och att våra befintliga lärare ska få fortlöpande kompetensutveckling.

Vi vill även att skickliga lärare och skolledare som arbetar på skolor i utanförskapsområden ska premieras.

- Många lärare idag har bristande kunskap i ämnet sex- och samlevnad. Vi vill att det ska vara ett obligatoriskt ämne på lärarutbildningen. Det är viktigt för att lärarna har kunskap och verktyg för att prata med sina elever om bl.a. sex- och samlevnad, jämställdhet och normer.

- Specifika informationsinsatser behövs vid val till grund-, gymnasie- och högskola.

- Löpande utbildningsinsatser med genusperspektiv behövs även för rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare.

- Centerpartiet vill att det införs löpande utbildningsinsatser som säkerställer att rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare och andra anställda vid skolor har kunskap om och aktivt arbetar mot sexuella trakasserier, könsrelaterat våld och kränkningar.

- Centerpartiet vill att handlingsplaner mot hedersförtryck samt handlingsplaner mot kontroll av individer ska finnas i grund- och gymnasieskolor.

8. I kölvattnet av #metoo, vilka är era viktigaste förslag för att minska sexuella trakasserier och övergrepp i arbetslivet?

Höj straffet för sexuellt tvång och sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning

Att genom olaga tvång tvinga en person till en sexuell handling eller att sexuellt utnyttja en person i beroendeställning, till exempel en anställd, är ett brott som vid fällande dom ofta inte leder till något mer än några månaders fängelsestraff, villkorlig dom eller skyddstillsyn. Påföljderna ska spegla hur allvarligt vi ser på brott. Vi vill höja straffet för sexuellt tvång och sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning till minst sex månaders fängelse och högst två år. För grova brott inom dessa kategorier vill vi höja straffet, från dagens 6 månader till minst ett års fängelse.

Höj straffet för samtliga våldtäktsbrott

Domstolarna använder sällan hela straffskalan ens när det gäller väldigt grova brott. Våldtäkt är ett mycket integritetskränkande brott som ofta påverkar offret under flera år och ibland resten av livet. Straffet måste i högre grad spegla brottets allvar. Vi vill höja straffet för våldtäkt och våldtäkt mot barn till fängelse mellan 3-7 år och straffet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn till fängelse mellan 5-8 år. Vi vill också att brottet synnerligen grov våldtäkt, som föreslagits av Sexualbrottskommittén, ska leda till fängelse mellan 7-10 år, vilket är ett högre straff än kommittén föreslår.

Förläng preskriptionstiderna för sexualbrott och ta bort dem helt för sexualbrott som begås mot barn

Sexualbrotten är djupt integritetskränkande och brottsoffret tvekar ofta att anmäla. För att ge brottsoffren möjlighet till upprättelse och en fällande dom även då längre tid har gått vill vi förlänga preskriptionstiderna för sexualbrott.

Gör det enklare att säga upp personer som begår sexuella övergrepp eller trakasserar sina kollegor

Vi vill se en ökad proportionalitet i hur uppsägningar hanteras i fall där någon betett sig illa eller trakasserat en kollega. Idag kan en sådan process ta orimligt lång tid genom att en uppsägning ogiltigförklaras. Förövaren kan därmed gå hemma med full lön under en lång tid. I praktiken belönas för sitt beteende.

Vi vill begränsa tiden då detta kan ske till sex månader. Det gör att personer som misskött sig eller betett sig illa snabbare får lämna arbetsplatsen.

Ge elever en bra sex- och samlevnadsundervisning

En förbättrad sex- och samlevnadsundervisning kräver att högre kompetenskrav ställs på dem som undervisar. Centerpartiet vill att undervisning i sex- och samlevnad ska bli obligatorisk på lärarutbildningen, att Skolverket får ett uppdrag att bistå skolor med nödvändig utbildning och göra kontinuerliga utvärderingar, samt att skolhuvudmännens skyldighet att ge elever bra sex- och samlevnadsundervisning görs tydligare så att

ansvarsutkrävandet underlättas. Ett sådant förslag skulle kosta mellan 60 – 90 miljoner kronor per år, beroende på antal studenter på lärarutbildningen från år till år.

9. Vilka strategier har ert parti för att säkerställa en jämställd representation av kvinnor och män inom partiet, i beslutsfattande organ, på valbara listor med mera?

I Centerpartiets arbetsordning och praktiska genomförande ser vi till att arbeta för att vi vid samtliga val ska jämlikhet, jämställdhet och mångfald vara ledord. Det gäller både vid fördelning av interna uppdrag och vid beslut om valsedlar till allmänna val och fördelning av externa förtroendeuppdrag. Centerpartiet ska på alla nivåer ha bredd i partiets representation och kompetenta, engagerade företrädare som tillsammans bildar en mångfald av erfarenhet och bakgrund. Därför är aspekter som engagemang, bakgrund, erfarenheter, kön och ålder viktiga att ta hänsyn till när valsedlar utformas och val förrättas.

Vad gäller jämställd representation så har vi ett ständigt pågående arbete inom partiet. Centerpartiet arbetar med utbildningar - för medlemmar, kandidater och valberedningar - och nätverk för ökad mångfald. Kraften ska växa underifrån. Genom kunskap, insikt och stärkande nätverk istället för kvotering arbetar vi för en representation som motsvarar medlemskår och befolkning. Då vi ser brister stärker vi upp med den typen av insatser dvs med utbildningar och nätverk. Centerpartiet har haft tre kvinnor som partiordförande. I år har partiet letts av kvinnor som partiledare i 17 år i rad. Centerpartiet är även det parti som har högst andel kvinnor som kommunstyrelsens ordförande.

10. Utrikes födda kvinnor är underrepresenterade i politiskt beslutsfattande och bara 3 % av ledamöterna i riksdagen är kvinnor med utrikes bakgrund. Har ert parti en strategi för att spegla befolkningen och öka representationen av utrikes födda kvinnor?

Se svaret på fråga 9 tillsammans med nedanstående.

Utrikesfödda kvinnors underrepresentation är ett allvarligt problem och vi är högst medvetna om den låga representationen. Frågan om ökad mångfald inom Centerpartiet är mycket viktig. I vårt samhälle idag är det många som har andra erfarenheter än den traditionella centerbakgrunden. Som ett demokratiskt parti med ambitionen att representera olika erfarenheter är det viktigt för oss att också ha en mångfald hos våra representanter. Centerpartiet driver ett mångfaldsprojekt för att råda bot på den situation vi såg rådde efter valet 2014. En analys visade att allt för få medlemmar i Centerpartiet hade en annan bakgrund än den traditionella centerbakgrunden. Detta leder i sin tur till att en brist gällande mångfald på våra valsedlar och bland våra kandidater vad gäller representation i partiets ledande positioner, kommun, landsting och riksdag.

11. Vilka är era förslag för att kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, t.ex. nyanlända kvinnor, ska komma i arbete och nå ekonomisk självständighet?

Förbättrade villkor gällande skatt och sociala avgifter för företagare är något vi vill förbättra för alla, inte enbart kvinnor. Det är därför vi presenterat flera politiska förslag för fler enkla jobb och för ett ökat företagande.

Vi föreslår ett ingångsavgift som innebär slopad arbetsgivaravgift de första två åren. Det gäller för alla, till exempel nyanlända, unga eller långtidsarbetslösa som inte tidigare haft jobb. Avgiften gäller de första 16 000 kronorna av månadslönen. På så sätt koncentreras sänkningen till de grupper som behöver den bäst.

Vi föreslår även inträdesjobb. Det är enkla jobb med lite lägre lön för att ge de nyanlända som står långt ifrån arbetsmarknaden en chans.

Vi vill se begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn så att den anpassas efter barnets ålder.

Vi föreslår även en ny förenklad företagsform kallad "ingångsföretag". Det enda som krävs är betalning av en skatt på 25 procent upp till en omsättning upp till 250 000 kronor per år. Det blir en enkel sak att starta ett första företag. Ingen kunskap i svensk byråkrati eller skattelagstiftning behövs och ingen moms behöver heller betalas.

Företagande utgör för många en möjlighet att ta makten över sin egen ekonomi och arbetssituation. Många utrikesfödda skulle kunna och vilja driva företag, men vet inte hur. Centerpartiet har därför föreslagit att Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att stärka informationen om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget och att de gör information om företagande till en stark del av den obligatoriska samhällsorienteringen.

Inom vård- och omsorgsbranschen och även RUT-sektorn leds en stor del av företagen av kvinnor, vilket är en klart högre andel än i näringslivet i snitt. I RUT-sektorn är ungefär hälften av företagarna också födda utanför Sverige. Vi vill se ett tredubblat tak och att fler tjänster ingår.

Centerpartiet vill att Vinnet Sverige ska fortsätta att vara en viktig del av det fortsatta arbetet för ökad jämställdhet.

Kvaliteten i svenska för invandrare (SFI) är i dag djupt otillräcklig. Centerpartiet föreslår därför att det införs en SFI-peng som betalas ut efter resultat.

12. Vilka förslag har ni för att minska inkomstskillnaden mellan kvinnor och män?

Kvinnodominerade branscher har generellt lägre löner, sämre möjligheter till karriärutveckling och sämre villkor än andra branscher. Det är viktigt att fler kvinnor får möjlighet att göra lönekarriär och tjäna mer pengar.

Centerpartiet värnar LOV, lagen om valfrihet, som öppnar för privata aktörer inom välfärden. Den gör så att kvinnor som arbetar inom offentlig sektor lättare kan byta arbetsgivare och därmed påverka sin lön.

LOV och RUT ger även fler kvinnor möjlighet att starta företag, vilket leder till fler kvinnor på ledande positioner och således förändrade strukturer i näringslivet. Centerpartiet värnar även RUT.

Föräldraledighet, VAB, bransch och sjukskrivningar påverkar också att kvinnor arbetar mer deltid. Allt detta påverkar möjligheterna till karriär, löneutveckling och skillnaderna i livsinkomst mellan könen.

Centerpartiet vill återinföra en jämställdhetsbonus för ett jämnare uttag av föräldraledigheten.

Vi vill genom ett informationsuppdrag till lämplig aktör att samhället ger föräldrarna utförlig information om uttagets effekter på livsinkomst, hälsa och kontakt med barnen.

Vi vill införa en VAB-bonus för en jämn fördelning av vården av barn.

Centerpartiet vill arbeta för att deltidsnormen för kvinnor på arbetsmarknaden bryts, bland annat genom att se över hur arbetsmarknadens parter kan skapa rätt förutsättningar för fler att arbeta heltid.

Vi vill öppna upp barn- och föräldraförsäkringen så att dagar kan nyttjas/överlåtas till max två ytterligare närstående personer.

Vi vill att regler för föräldraförsäkringen som gäller för anställda så långt det går även ska gälla för företagare oavsett företagsform.

Det behövs även en bättre yrkesvägledning i skolan för att komma åt könsstereotypa utbildnings- och yrkesval. Skolan är inte problemet, men kan vara en del av lösningen.

13. Vilka satsningar vill ni göra för att komma åt den ojämsställda fördelningen av obetalt arbete?

Utöver det vi skriver i svaret ovan angående föräldraförsäkringen och VAB vill vi värna och utveckla barnomsorgspengen. Barnomsorgspengen främjar företagande i en kvinnodominerad bransch och ger fler alternativ inom förskolan.

14. Hur ställer ni er till det ojämsställda uttaget av föräldraförsäkringen? Vill ni åtgärda det och i så fall hur?

Utöver det vi skrivit i de tidigare svaren angående föräldraförsäkringen vill vi för alla barns bästa och barnens rätt till båda sina föräldrar vill se en enkel, modern och flexibel barn- och föräldraförsäkring som ger alla föräldrar möjlighet att kombinera arbete med föräldraskap. Vi vill se en försäkring som också tar hänsyn till att familjer ser olika ut och måste ha frihet att själva, hemma vid köksbordet, bestämma hur de ska fördela föräldradagarna. Dagens modell ger stora möjligheter för familjerna att själva bestämma hur föräldraförsäkringen ska användas. Centerpartiet värnar denna valfrihet och tycker den nuvarande ordningen är bra. Däremot är det viktigt att samhället ger föräldrarna utförlig information om uttagets effekter på livsinkomst, hälsa och kontakt med barnen.

15. Tycker ni att fler kvinnor och flickor på flykt ska kunna få skydd i Sverige? Vill ni återinföra möjligheten att komma till Sverige som anhöriginvandrare?

Ja, vi vill återinföra särskilt och synnerligande ömmande omständigheter i utlänningslagen, återinföra kategorin övriga skyddsbehövande samt återinföra rätten till familjeåterförening.

16. Barnmorskebristen i landet är akut och kvinnors otrygghet och rädsla inför förlossning ökar. Om ni bildar regering, kommer ni att satsa resurser för att öka bemanningen inom förlossningsvården? Ja/Nej

- a. Om ja: hur mycket ska ni satsa, hur många fler barnmorskor kan vi förvänta oss?**
- b. Om nej: hur vill ni istället bemöta situationen inom förlossningsvården och se till att bemanningen stärks?**

Ja.

Se svar på fråga 4. Exakt hur många barnmorskor som det kan ge är svårt att svara på.

17. Sverige har ingen lag mot könsdiskriminerande reklam och det nuvarande systemet med självreglering (Reklamombudsmannen) är tandlöst. Kommer ni att föreslå en lag mot könsdiskriminerande reklam? Ja/Nej

- a. Om ja: när kan vi förvänta oss att en lag införs?**
- b. Om nej: Vad är ert förslag för att minska sexistisk och könsdiskriminerande reklam?**

Nej.

Sexistisk och könsdiskriminerande reklam är problematiskt ur många synvinklar, inte minst för att den troligen motverkar ett mer jämställt samhälle vilket är något Centerpartiet strävar efter. Dock ska detta vägas mot våra grundlagsfästa rättigheter såsom tryck- och yttrandefrihet.

18. Regeringen har meddelat att surrogatmödraskap inte ska tillåtas i svensk sjukvård. Ett stort problem är dock att svenskar ingår kommersiella surrogatmödraskap i utlandet. Är ni för ett lagförslag om att förbjuda alla former av surrogatarrangemang? Ja/Nej

- a. Om ja: när kan vi förvänta oss ett lagförslag?**
- b. Om nej: vilka andra åtgärder vill ni se för att minska antalet svenskar som ingår internationella surrogatarrangemang?**

Nej.

Vi vill att altruistiskt surrogatmödraskap ska bli tillåtet i Sverige. Vi tycker att det barnlängtgående par som har kommit överens med en närstående om ett surrogatarrangemang utan ersättning inblandad, ska få göra det istället för att behöva åka utomlands. Vidare är det mycket angeläget med tydligare lagstiftning på detta område. Det är idag vanligt att processen med att fastställa vårdnadshavare för de barn som blir till genom surrogatmödraskap utomlands blir lång. Det handlar ofta om osäkerhet hos socialtjänsten kring hur man ska hantera frågan. Detta skapar en mycket osäker situation för barnen och deras föräldrar.